

Gondolatok „A védőügyvéd” című monográfiáról

A Dr. Fenyvesi Csaba által írt, „A védőügyvéd” címet viselő színvonalas monográfia nemcsak a büntetőeljárásban védőként közreműködő ügyvédek, de a jogásztársadalom szélesebb rétegeinek fokozott érdeklődésére is számot tarthat. A büntetőeljárás egyik meghatározó „szereplőjének”, a védőnek jogállását, alkotmányos helyzetét, gyakorlati szerepét számos aspektusból bemutató mű egyes fejezetei joghallgatók által is kiválóan hasznosíthatóak, a jogszociológiai megközelítést tükröző 4. fejezet pedig a laikus olvasók információigényét is messzemenően kielégítheti.

A téma aktualitására, a védő jelentőségének, szerepének növekedésére – ennek okait kimerítően taglalva – maga a szerző is rámutat a könyv bevezetésében. Az író – nem is titkoltan – a komplexitás igényével lép fel, hiszen nagy ívű tudományos munkájában annak tárgyát, valamennyi releváns nézőpontból megvilágítja.

A könyv szerkesztése nagyfokú szakmai igényességről árulkodik, szintűgy arra utal a műnek angol nyelvű tartalomjegyzékkel és összefoglalóval, szerzői életrajzzal és tartalmas jegyzetekkel történő kiegészítése.

A mű négy fő részre tagolódik: a *Bevezetés*, az *Általános Rész*, a *Különös Rész* és az *Összegzés* alcímekkel ellátott szerkezeti egységekre, amelyek közül a másodikat őt, a harmadik

részt további hat fejezetre osztotta fel a szerző.

Az *Általános Rész* első fejezete elméleti alapvetés, amely a védő alkotmányos és alapvető kötelességeit tartalmazza. Ezt követi a második fejezetben elhelyezett rövid, jól összefogott jogtörténeti áttekintés. A harmadik fejezet a védői jogállás nemzetközi vetületeivel foglalkozik igen körültekintően, a negyedik fejezet ugyanezen tárgykör vonatkozásában a szerző empirikus kutatásainak tapasztalatait összegzi. Talán ez utóbbi fejezetben mutatkozik meg legteljesebben a mű egyik legnagyobb erénye, az aprólékos, minden lényeges momentumra kiterjedő kidolgozottság, amely mögött érezhetően hosszú időn keresztül végzett szorgos kutatómunka húzódik meg a háttérben. Az *Általános Rész* befejező fejezete a védői hivatás és jogállás alapvonásait részletezi, ebben a körben különösen a kirendelt védő intézményével kapcsolatban felmerült problémák felvetése és az azok megoldására megfogalmazott javaslatok felvázolása érdemel kiemelést.

A *Különös Rész*, az *Általános Rész* terjedelmét számottevően meghaladva elemzi a védőnek a büntetőeljárásban betöltött szerepét e processzus menetét követve a nyomozástól az első fokú és a másodfokú bírósági eljáráson át egészen a büntetés-végrehajtás szakaszáig. A *Különös Rész* feltétlenül meg-

említendő pozitív vonása, hogy itt az író igen sok gyakorlati jogalkalmazási problémát vet fel, amelyek vonatkozásában megoldási javaslatokat is közöl. Így pl. teljes joggal említi a nyomozati szak tárgyalása során a fogva lévő, magyar nyelvet nem beszélő külföldi állampolgárságú terhelt kirendelt védőjével történő kapcsolattartásának problematikáját, amelyet alapvetően arra vezet vissza, hogy jogszabályi rendelkezés hiányában az ilyen célból igénybe vehető tolmács díját az állam nem téríti meg.

Logikus és megalapozott a szerző ezzel kapcsolatos megoldási javaslata: módosítani kellene a büntetőeljárás során kirendelt védő díjáról és költségeiről szóló 1/1974. (II. 15.) IM rendeletet olyképpen, hogy a kirendelt védőt illesse díj a terhelttel való kapcsolattartásért is és az ilyen esetben felmerülő tolmácsdíjat is az állam térítse meg.

Ebben a részben Dr. Fenyvesi Csaba láthatóan kiválóan kamatoztatja ügyvédi praxisa során szerzett széleskörű tapasztalatait, amelyek révén a monográfia a gyakorló ügyvédek számára kiválóan hasznosítható segédeszközzé válik.

Itt tartjuk azonban szükségesnek néhány apró hibára, pontatlanságra felhívni a figyelmet. A szerző a 162. oldalon leszögezi, hogy a nyomozó szervek fogdájában lévő terhelteknek – sem jogszabályi, sem technikai alapon – nincs lehetőségük távbeszélő igénybevételére és a (kirendelt) védővel ily módon történő érintkezésre, holott annak elvi lehetőségét a rendőrségi fogdák tekintetében a rendőrségi

fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 3.§. (10) bekezdése és 6/B.§. megteremti. A jelzett jogszabály által biztosított lehetőség ugyan a tárgyi feltételek hiánya miatt még sok helyütt nem realizálható, ez a helyzet azonban a fogdák felszereltségének bővülésével napról-napra javul. (Megjegyzendő egyébiránt, hogy a jelenlegi állapot törvényességi szempontból nem kifogásolható, hiszen a már említett jogszabály szerint a fogvatartott a távbeszélő használatára a fogvatartást végrehajtó szerv lehetőségei szerint jogosult.)

Szintén nem helytálló a 187. oldalon közölt azon megállapítás, miszerint a meghatalmazással nem rendelkező ügyvéd a fogvatartott terhelttel való kapcsolatfelvétel céljából nem tud belépni egyetlen fogvatartó intézménybe sem. A szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet 55.§. (4) bekezdése – és az annak megfelelő gyakorlat – szerint védő a meghatalmazás aláírása végett beléphet a büntetés-végrehajtási intézetbe, az okirat aláírásáig azonban a fogvatartottal csak ellenőrzés mellett érintkezhet.

A szerző a 335. oldalon a Legfelsőbb Bíróság 122. számú kollégiumi állásfoglalásának és a jelenleg hatályban lévő Be. fiatakorúakra vonatkozó egyes speciális rendelkezéseinek elmentmondására kíván rámutatni. Ez az elmentmondás valóban több éven keresztül tetten érhető volt, jelenleg azonban már nem áll fenn, miután az érintett kollégiumi állásfoglalás szövegét a hatályos Be. rendelkezéseivel

2001. szeptember 10-én összhangba hozták.

A 380. oldalon kifejtettekkel ellentétben a védő a bv. bírói eljárásban a terhelt meghallgatásán minden esetben jelen lehet, jelenléte pedig akkor kötelező, ha a fogva lévő terhelt esetében a bv. bíró bizonyítást vesz fel, s ebből az okból tárgyalást tart (Bv. tvr. 6.§ (3) bekezdés b) pont; BH 1994.72.).

Úgy érezzük, hogy a szerző – és ez az apró „bűn” mindenképpen megbozósítható neki – helyenként nem minden elfogultság nélkül, kissé túlzottan a praktizáló ügyvéd szemüvegén keresztül láttatja a védőnek a büntetőeljárásban betöltött szerepét, bár azt sem állíthatjuk, hogy alkalmanként ne fogalmazna meg helytálló kritikai észrevételeket védőtársai működésével kapcsolatban. Valószínű, hogy a védői hivatással szembeni szakmai elfogultság ragadtatta el akkor is, amikor az ügyészségnek a büntetés-végrehajtás törvényessége felett gyakorolt felügyeletét elégtelennek tartva a védő ezen a területen kifejtett tevékenységének fontosságát hangsúlyozta. Aláspontunk szerint a közvádloi minőségben is eljáró ügyész a büntetés-végrehajtás során vitathatatlanul képes a

tőle megkívánt „pártatlan” eljárásra, ahol tevékenységének egyetlen vezérelve csakis a törvényesség maradóktalan betartása és betartatása lehet. Ezen túlmenően a törvényességi felügyelet gyakorlásához az ügyészség rendelkezik megfelelő hatósági jogosítványokkal, eszközökkel, a fogvatartott terheltek érdekeit képviselő védők e minőségük, eljárási szerepük folytán – a büntetés-végrehajtás jellegére is tekintettel – ezekkel nyilvánvalóan nem élhetnek.

A jobbitó szándékkal megfogalmazott kritikai észrevételek természetesen nem kisebbitik a mű szakmai nagyszerűségét, amelynek tudományos értékét a már említett pozitívumokon túlmenően csak növeli az igényes stílus és a széleskörű szakirodalmi megalapozottság.

Csak reményünket fejezhetjük ki arra vonatkozóan, hogy a szerző tollából a jövőben minél több ilyen magas színvonalú alkotás születik majd, méltán megörvendeztetve ezzel a hozzáértő szakmai közönséget.

*Dr. Vokó György—
Dr. Szűcs András*